

Shromáždění v průběhu pandemie COVID-19

1. Úvod

Shromáždění jsou akce vyznačující se vysokou koncentrací lidí v konkrétním místě za konkrétním účelem a v konkrétním časovém úseku (1).

Shromáždění mohou být veřejná, nebo soukromá, plánovaná, nebo spontánní, opakovaná nebo jednorázová a mohou se lišit svým rozsahem i délkou trvání. Mohou být rovněž různé povahy – mimo jiné se může jednat o společenské, sportovní, náboženské, kulturní, zábavné, politické nebo obchodní akce nebo akce v rámci zdravotních kampaní (1).

Shromáždění zahrnující velký počet účastníků jsou obvykle označována jako „masová shromáždění“. Mezi masová shromáždění patří i vysoce sledované události, jako jsou olympijské hry, hadždž a Světová výstava; často jsou spojena s cestováním do zahraničí, více místy konání, dlouhým trváním a výrazným mediálním pokrytím a dále se značnými reputačními, politickými, společenskými a ekonomickými důsledky (1).

2. Cíl a účel

Cílem této informativní zprávy je představit stanovisko WHO a pokyny v souvislosti s pořádáním shromáždění v průběhu pandemie COVID-19. Je určena pro tvůrce politik, přičemž příslušné informace byly získány z publikací WHO a přezkumu důkazů vyplývajících z vědecké literatury.

3. Shromáždění a s nimi spojená rizika v kontextu COVID-19

3.1. Riziko rozšíření přenosu SARS-CoV-2

V průběhu pandemie COVID-19 mohou být shromáždění jakéhokoliv rozsahu spojena s rozšířením přenosu SARS-CoV-2 (2). Tato skutečnost je důsledkem toho, že pravděpodobná vysoká hustota a mobilita účastníků (shlukování) usnadňuje blízké (v rámci 1 metru nebo 3,3 stop), dlouhodobé a časté interakce mezi lidmi.

Systematický přezkum vědeckých článků publikovaných do června 2021 naznačuje, že nejvýznamnější faktory spojené s rizikem přenosu SARS-CoV-2 v souvislosti se shromážděními jsou následující:

- délka trvání: riziko narůstá s narůstající délkou akce nebo s délkou pobytu účastníků na akci, zejména v případě vícedenních akcí;
- místo konání: riziko je vyšší ve vnitřních než ve vnějších prostorech; a
- dodržování preventivních opatření: riziko je vyšší, nejsou-li aplikována opatření, jsou-li aplikována jen nedůsledně nebo je účastníci nedodržují.

Nebylo zjištěno, že by bylo riziko přenosu SARS-CoV-2 přímo úměrné velikosti shromáždění. Dostupné důkazy tak zdůrazňují, jak je důležité, aby organizátoři a účastníci jednali opatrně v rámci všech shromáždění bez ohledu na jejich povahu nebo velikost. Tato skutečnost se týká i menších akcí, jako jsou soukromé nebo

rodinné oslavy, svatby, pohřby a místní sportovní akce.

3.2. Riziko narušení fungování zdravotních služeb

Vedle rizika rozšíření přenosu SARS-CoV-2 mohou rozsáhlejší akce, jako například masová shromáždění, zatížit zdroje v oblasti plánování a zásahů v pořádací zemi nebo komunitě a mohou být spojeny s narušením fungování zdravotních služeb (1, 2). Je to dáno tím, že pokud se přenos rozšíří mezi velkým počtem jedinců, může být výsledkem značný počet případů, který rychle zahltní kapacitu zdravotního systému. I když nebyla definována žádná prahová hodnota, pokud jde o počet účastníků masového shromáždění, riziko potenciálního narušení fungování s rostoucím počtem účastníků roste.

4. Shromáždění v průběhu pandemie COVID-19

Řada zemí nyní v rámci reakce na COVID-19 zavádí omezení v souvislosti se shromážděními různého rozsahu. Nejprve by rozhodnutí ohledně pořádání shromáždění v průběhu aktuální pandemie měla být založena na tom, zda opatření v oblasti veřejného zdraví a společenská opatření platná v oblasti pořádací akce umožňují uspořádání této akce (3, 4).

I když je rozhodnuto, že se shromáždění může konat, neměla by se konat v případech, že nejsou přísně aplikována základní preventivní opatření pro prevenci a kontrolu infekce a nejsou striktně dodržována všemi účastníky.

WHO doporučuje, aby následující opatření dodržovali všichni bez ohledu na to, zda byli očkováni proti COVID-19, a to za všech okolností:

1. dodržování bezpečné vzdálenosti alespoň 1 metr (3,3 stopy) od ostatních za každé situace;
2. zakrývání úst a nosu loketní jamkou nebo kapesníkem při kašli nebo kýchní; nedotýkání se očí, nosu a úst;
3. pravidelné a důkladné mytí rukou vodou a mýdlem nebo jejich čištění dezinfekcí na bázi alkoholu (alespoň 80 % ethanolu nebo 75 % isopropylalkoholu) (5);
4. pobývání ve venkovních prostorách a minimalizace pobytu uvnitř; v případě pobytu uvnitř vyhýbání se přeplněným nebo špatně větraným prostorám (6);
5. dodržování doporučení ohledně nošení roušek ze strany příslušných zdravotních orgánů (7).

Účastníci by proto vždy měli být upozorněni na to, aby se rozhodovali a jednali odpovědně, aby si zachovali své zdraví, zdraví lidí, s nimiž jsou v kontaktu, a v konečném důsledku i zdraví celé komunity. Výše uvedené je mimořádně důležité zejména pro spontánní nebo neplánovaná shromáždění, během nichž je zásadní, aby si všichni byli vědomi rizik a projevovali vysokou míru občanské odpovědnosti.

5. Přístup založený na riziku

5.1. Zásady

WHO doporučuje, aby se proces rozhodování ohledně pořádání, upravování, odkládání nebo rušení shromáždění jakékoliv velikosti v kontextu pandemie COVID-19 řídil přístupem založeným na riziku. Hodnocení rizik by mělo být uzpůsobeno na míru specifickým dané akce a mělo by být pravidelně opakováno jak v rámci plánování, tak v průběhu shromáždění a mělo by být zakončeno až po skončení akce, kdy se místní systémy vrátí k běžnému fungování. Díky tomu bude možné uskutečnit věcné a dynamické posouzení celkového rizika spojeného s akcí a jeho dopadů a bude možné včas přizpůsobit příslušné reaktivní postupy (2).

Přístup založený na riziku zahrnuje tři kroky (2):

1. posouzení rizika: stanovení a kvantifikace výchozího rizika přenosu SARS-CoV-2 a souvisejícího zatížení kapacity zdravotního systému před aplikací preventivních opatření na základě charakteristik akce a kontextu, v němž se odehrává;
2. zmírnění rizika: zavedení řady preventivních opatření s cílem snížit výchozí riziko prostřednictvím uzpůsobení akce (místo konání, používání osobních ochranných prostředků, požadavky na účastníky atd.) nebo prostřednictvím posílení připravenosti zdravotního systému a jeho schopnosti reagovat;
3. komunikace rizika: proaktivní šíření informací o přijatých opatřeních, jejich zdůvodnění a účelu a o tom, jak byla učiněna příslušná rozhodnutí.

Přístup založený na riziku je flexibilní a lze jej upravit pro všechny možné scénáře šíření SARS-CoV-2 (3, 4) a shromáždění všech velikostí od vysoce sledovaných akcí až po akce menší, formální či neformální, plánované nebo spontánní. Bez ohledu na to, jak nízké je související riziko, doporučuje se vždy zvážit zavedení preventivních opatření, dále snižovat existující rizika a vytvořit odpovídající komunikační strategii.

Nicméně je třeba říci, že žádná přijatá preventivní opatření sama o sobě nemohou zaručit ochranu před COVID-19. Preventivní opatření působí synergicky a měla by být aplikována zároveň ve formě komplexního balíčku intervencí. Jejich zavádění v kombinaci s širšími opatřeními v oblasti veřejného zdraví a společenskými opatřeními, jako je strategické testování, izolace případů, trasování a karanténa kontaktů a očkování je pro omezení přenosu SARS-CoV-2 zásadní (4).

5.2. Proces rozhodování

Rozhodnutí týkající se organizace plánované akce by měla zohledňovat řadu faktorů včetně aktuálního přenosu SARS-CoV-2 na globální, regionální i místní úrovni; objemu mezinárodního cestování, které se v souvislosti s akcí předpokládá; dodržování veřejných zdravotních a společenských opatření na úrovni komunity v pořádající zemi nebo oblasti; specifika shromáždění včetně vedlejších akcí a dopravy na místo konání a z něj; a schopnosti systému veřejného zdraví a organizátorů akce zavádět, vymáhat a komunikovat preventivní opatření spojená se shromážděním a vhodně reagovat na epidemii nebo klastry COVID-19 (2, 8, 9).

Pokud jde o rozsáhlejší veřejná shromáždění, WHO doporučuje, aby rozhodnutí činily příslušné orgány po konzultaci s organizátory akce. Tento proces by měl být inkluzivní, transparentní a otevřený pro všechny relevantní zainteresované strany (2).

Pokud jde o menší, soukromé akce, budou rozhodnutí činit pravděpodobně jen sami organizátoři v rámci veřejně zdravotních a společenských opatření platných v pořádající oblasti.

5.3. Klíčová poselství

Zásady přístupu založeného na riziku platí napříč celým spektrem shromáždění. Použitelnost těchto zásad je univerzální a WHO doporučuje, aby každý jedinec řídil svá zdravotní rizika v každodenním životě a přizpůsobil své chování měnícím se okolnostem.

Je třeba si uvědomit, že by shromáždění nikdy neměla být neřízená nebo jen špatně řízená, a to bez ohledu na velikost, typ a příslušnou úroveň rizika, a že i když jsou řádně aplikována preventivní opatření, nulové riziko neexistuje. Odložení nebo zrušení akcí jakéhokoliv rozsahu by vždy mělo být reálnou možností, protože zdraví a pohoda jedinců a komunit by vždy měly být nejvyšší prioritou.

6. Role WHO

V rámci své zásadní technické a vůdčí role v oblasti mezinárodního zdraví WHO vytváří a aktualizuje pokyny a nástroje v souvislosti se shromážděními s cílem zpřístupnit je úřadům v pořádajících zemích a organizátorům akcí. Příslušní aktéři jsou vyzýváni k tomu, aby se těmito pokyny řídili, využívali je a činili informovaná rozhodnutí založená na důkladném vyhodnocení rizik spojených s plánovanou akcí. WHO nemá oprávnění činit, vymáhat nebo postihovat rozhodnutí týkající se pořádání, upravování, odkládání nebo rušení plánovaných shromáždění.

Poděkování

Tuto informativní zprávu připravilo oddělení masových shromáždění v rámci pandemie COVID-19 v rámci programu pro mimořádné situace ve zdravotnictví WHO po konzultaci s kolegy z WHO (sídlo WHO a regionální kanceláře), se spolupracujícími centry WHO, externími odborníky a zainteresovanými subjekty. Všichni přispívající aktéři mimo struktury WHO museli podepsat prohlášení o střetu zájmů a závazek mlčenlivosti.

Reference

1. Public health for mass gatherings: key considerations. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2015. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/162109>
2. Key planning recommendations for mass gatherings in the context of COVID-19: interim guidance, 29 May 2020. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2020. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/332235>
3. Critical preparedness, readiness and response actions for COVID-19: interim guidance, 27 May 2021. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2021. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/341520>
4. Considerations for implementing and adjusting public health and social measures in the context of COVID-19: interim guidance, 14 June 2021. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2021. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/341811>
5. Technical specifications of personal protective equipment for COVID-19: interim guidance, 13 November 2020. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2020. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/336622>
6. Roadmap to improve and ensure good indoor ventilation in the context of COVID-19, 1 March 2021. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2021. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/339857>
7. Mask use in the context of COVID-19: interim guidance, 1 December 2020. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2020. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/337199>
8. Policy considerations for implementing a risk-based approach to international travel in the context of COVID-19, 2 July 2021. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2021. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/342235>
9. Technical considerations for implementing a risk-based approach to international travel in the context of COVID-19: interim guidance, 2 July 2021. Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2021. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/342212>